Ingen har rett til å ødelegge for eller krenke andre

Negative, ødeleggende og krenkende handlinger i skolen skal være uakseptable, uansett. Slik er det ikke alltid i dag. Det er fort gjort for både barn og voksne å forstå, forklare, bortforklare, underdrive eller ubetydeliggjøre forhold som krenker eller ødelegger for andre i skolen. Dette kan skje på minst tre måter:

1. Man kan forsvare en urett med en annen. "Det er greit at han tar igjen, slår tilbake, stenger andre ute, når den andre har gjort det mot han."
2. Man kan ubetydeliggjøre krenkelsen. "Er dette så alvorlig da?", "Det er slik det er å være menneske.", "Barn har bare godt av å bli herdet."
3. Man kan normalisere det som har skjedd. "Det er bare slik det er hos oss.", "Det er bare slik han er.", "Vi har vent oss til det.", "Alle gjør det.", "Det er greit for oss."

Ad 1. En urett kan aldri forsvare en annen.
Det kan være fort gjort for voksne i skolen å forsvare en urett med en annen. Voksne kan ha en høyere terskel for å reagere, når krenkende atferd rammer elever som skiller seg ut negativt. Det kan være elever som har en negativ historie med seg, og som har vært inne i negative roller kanskje over år, både i forholdet til medelever og i forhold til voksne.

Det er gjerne noen elever som er mer utsatt for dette enn andre, ved at de ikke alltid har lange antenner for hva og hvordan man skal gjøre ting på en god måte, i møter med andre. Elever som selv har stått bak krenkelser og mobbing, drittslenging mot voksne eller som ødelegger undervisning, kan risikere ikke å bli sett av voksne.

Voksne har lettere for å forstå elever som "tar igjen", noe de kan gjøre i flokk, og kanskje gjentatte ganger. Bortforklaring av krenkelser er ofte en del av mobberens psykologi. Argumentene fra elever kan være at "vi gjør sånn mot han, fordi han gjør slik mot oss".

Det må alltid være vårt voksenansvar å stoppe krenkende og uakseptable

handlinger når vi får vite om det, uansett hvem som er utsatt. Voksne som oppfordrer barn til å "ta igjen", bringer ved til bålet. Negative forhold kan raskt bli enda mer alvorlige gjennom gjengjeldelse. De fleste elever vil kunne vise til at andre har gjort noe negativt mot dem en gang, og vil dermed kunne få legitimitet til å gjøre noe negativt mot disse.

Men hva når vi voksne ikke tar ansvaret vårt, ikke tar henvendelser på alvor, eller ikke klarer å få slutt på krenkende forhold i skolen? Har elever og foreldre da noe annet valg enn å oppfordre til, eller akseptere at eleven tar igjen, slik at negative forhold som eleven kan være utsatt for, kanskje kan få en ende?

Dette er ikke et enkelt spørsmål som gir enkle svar. Prinsippet bør imidlertid stå fast. Ansvaret for å få endret undertrykkende og krenkende atferd må alltid ligge på skuldrene til oss voksne. I stedet for å oppfordre barn til å ta igjen, så bør den voksne intervenere, ta kontakter som er nødvendig, men også ta i vare eleven som er utsatt. Det er viktig å sikre at involvering av voksne ikke skaper ytterligere trøbbel for eleven.

Ad. 2. Er dette så alvorlig da?
Opplevelsen av krenkelse er subjektiv. Med få unntak er det ingen som kan sette seg i en annen persons sted å si at "Det der var ikke krenkende for deg". "Det der må du bare tåle." Elever som opplever seg mobbet, må alltid bli tatt på alvor. Det samme gjelder foreldre som kommer i elevens sted.

Det kan imidlertid være en balansegang å avveie elevens subjektiv opplevelse av krenkelse, med hva vi voksne mener en elev bør tåle. (Eksempel: En elev som trigges av blikk som ikke er åpenbart negative, fra medelever. De fleste elever vil ikke la seg trigge av slike blikk, men denne eleven er ikke som andre.)

To veier som bør følges samtidig:

1. Normdanne på hva man bør prøve å tåle samt få strategier for å takle/ se bort fra, med hyppig oppfølging.
2. Justere elever som ikke vil ha noe problem med å ta hensyn/ ta høyde for at elever er forskjellige etc. (Elever som trigger andre med blikk, små stikk, gjentagende kommentarer, signaler og handlinger.)

Ad. 3. Normalisering av negative, krenkende eller ødeleggende forhold
Både voksne og barn kan normalisere og akseptere ødeleggende og krenkende atferd fordi

- "det er jo bare slik hun er".
- "Han har jo en diagnose: ADHD/ Tourette/ Asberger/ tilknytningsvansker/ nedsatt impulskontroll.....".
- "Hun lever jo under vanskelige hjemmeforhold."
- "Han kommer jo fra et land i krig, og har opplevd traumatiske ting."
- " Slik er det bare hos oss. Og sånn har det vært lenge."
- ”Barn er barn.”, ”Gutter er gutter.”, "Jenter og baksnakking hører vel sammen."

Barn og ungdom i krise, som lever under vanskelige forhold, som har blitt traumatisert eller som har diagnoser som blir brukt for å forklare uakseptabel atferd som går utover andre, skal ivaretas og forstås. Men de har likevel og uansett ingen rett til å krenke andre, eller ødelegge læringsmiljøet. Det er skolens ansvar at alle skal ha det godt i skolen, også alle de som opplever uakseptable forhold.

Voksne i skolen kan normalisere uakseptable forhold som man har vært en del av det over tid. Det er fort gjort å bli både døv og blind for uro, dominerende elever, manglende struktur og voksne som ikke drar i samme retning, spesielt når hverdagen er hektisk, og man kanskje opplever å komme til kort på enkelte områder.

Det kan være vanskelig for voksne i skolen, å se forhold slik de egentlig er, for deretter å definere i fellesskap hvordan det egentlig bør være. Det er et av målene i arbeidet med Felles ledelse over elevgruppa.